

SIMON ENDRE TAMÁS

Partraszállási műveletek a Csendes-óceánon

Haditengerészeti taktika a második világháború Csendes-óceáni hadszínterein
(4. rész)

A partraszállási hadműveletek a hadművészet legnehezebb feladatait jelentik. A Csendes-óceánon ennek dacára több tucat inváziót hajtottak végre a szembenálló felek (ha a hadosztálynál kisebb nagyságrendű akciókat is hozzászámítjuk, akkor a partraszállások száma száz körül járhat). Egyetlen akció járt kudarccal: 1941. december 11-én Wake elfoglalásának kísérlete. A tengerészgyalogság néhány lövege és alig egy tucat F4F Wildcat vadász elpusztított két rombolót és egy szállítóhajót. Kétségbeesett védekezés volt: a vadászgépek minden ledobható ledobtak, de sikerült: a japánok visszavonultak. Ez után érkezett egy rádióhívás Wake-re, hogy segítségük van-e valamire. A védők válasza: „Küldjetekek még több japánt!” Nem kellett küldeni, jöttek. A *Hiryu* és *Soryu* hordozók repülőinek támogatásával december 23-án lerohanták a szigetet.¹

A deszant hadműveletek lényegesen könnyebbek voltak, mint Európában. Ennek oka egy térkép segítségével könnyen megérthető. Európa – egy kontinens. A partraszállás helyszínét lehetetlen volt teljesen elszigetelni az ellenséges hátországtól, mert végső esetben a katonák lába mindig „kéznél” volt. Relative könnyen lehetett nagy erőket mozgatni és a hátország folyamatosan utánpótlást tudott biztosítani.

A Csendes-óceánon ezzel ellentétes volt a helyzet. A repülőgép-hordozók légierjükkel izolálni tudták a célszigetet. Mire a part-raszálló hajók elérték a körzetet, addigra a

térségben nem maradt aktív ellenséges légi-erő. Természetesen ezt nagyobb területek elleni akcióknál (pl. Fülöp-szigetek) illetve olyan célok ellen, amelyek távolabbi bázisok hatósugarán belül estek (Guadalcanal – Rabaul; Okinava – Japán; stb.), nem sikerült teljes mértékben magvalósítani – ilyenkor a hordozók gépeire hárult a folyamatos légifedezet biztosítása. Miután sikerült elválni a szigetet, onnantól kezdve a védők létszáma és az utánpótlása csak csökkenhetett. Partraszállásra ekkor sem került sor, csak ha a szigetnek stratégiai jelentősége volt támaszpontként. Ha nem foglalták el, akkor megkímélték a saját erőket a veszteségektől és a lekötöttségtől. Az elvágott szigeteken lévő erők nem juthattak át a hadszíntér más pontjára, így eliminálásuk fölöslegessé vált. Ezért nem került sor például Truk, Rabaul, Formosa inváziójára, annak ellenére, hogy hajdan mindhárom erős japán bázisnak számított. Egészen addig, amíg az utolsó ott lévő hajó elsüllyedt és az utolsó repülőgépet lelőtték.

A másik jelentős eltérés az európai hadszíntértől az éghajlat és a domborzat volt: trópusi éghajlat és dzsungel vagy kopár korall-sziget. Ezek a környezeti tényezők néha nagyobb befolyást gyakoroltak a veszteséglistákra, mint az ellenség: Guadalcanalnál az amerikai csapatok 65%-a esett ki végleg vagy ideiglenesen a harcból elsősorban malária miatt (harctevékenység miatt 25%). Kínin kevés volt, az atabrin tablettát sokan nem

szedték, mondván mérgező, örökre besárgítja a bőrt és ami a legrosszabb a katonák számára, impotenciát okoz. 1942. augusztusában 1000 amerikai 14 maláriás roham, betegség esett; októberben 1000-re 1664 (!), novemberben 1000 főre 1781; míg januárra (ekkor már végezték a szúnyogirtást) 1169 roham/megbetegedés. Ezek az amerikai veszteségek. A japánoké minden bizonnyal sokkal súlyosabb volt, mert az amerikai légifölény miatt a japánok kénytelenek voltak a dzsungelben táborozni.²

A trópusi szigeteken a közlekedés szinte lehetetlen volt, ezért egy nagyobb sziget elfoglalása (például Új-Guinea) sokkal egyszerűbb volt több partraszállással a jelentősebb japán támaszpontok közelében, mint gyalogos, ill. ahol a terep engedte (általában nem engedte) gépesített egységekkel egy pontból kiindulva keresztülsöpörni a területen.

Nagyon fontos volt a felderítés: Turner tengernagy, aki a legtöbb partraszállási hadműveletben részt vett Guadalcanaltól Okinaváig, Tarawánál elkövette azt a hibát 1943. november 20-án, hogy a part mentén a vízmélységet hibásan becsülte fel. Az eredmény: a tengerészgyalogosoknak dagály idején mellig érő vízben kellett kigázolniuk a partra, egyenesen a japán bunkerek előtt. Tarawán Betio szigete 3 km hosszú és 800 méter széles. A szigeten 4000 japán védekezett jól előkészített bunkerekben³ (2 réteg 24 cm vastag acélkapcsokkal összeerősített pálmatorzs és vastag homokréteg), amikben az amerikai zárótűz sem tudott kárt tenni, mert alacsonyabb röppályáról kellett volna kilőni⁴ a 2000 tonna gránátot a hadihajókról és a 900 tonna bombát a repülőgépekről.⁵ A bunkerek sértetlenek maradtak, és ez 76 óra alatt (amíg az amerikaiak teljesen elfoglalták Betiót)⁶ 1020 amerikai halottba és 2296 sebesültbe került. Még mindig jó arány a japán tengerészgyalogosok parancsnokának jóslatához képest, aki szerint száz év és

egymillió ember kellene Tarawa elfoglalásához.⁷ Az amerikaiaknak azonban ez a 3000-es veszteség is túl sok volt, így új technikákat fejlesztettek ki: megjelentek az LST-k (Landing Ship Tank), amelyek 20 tankot tudtak a lapos hajófenék miatt egészen a partig vinni; a kisebb LCT-k (Landing Craft Tank) 3 tankkal és az LCI-k (Landing Craft Infantry), a 400 gyalogos szállítására képes egységek. Először 1943. június 30-án a rendovai (Új-Georgia) partraszállásnál vetették be őket.⁹ Szörnyű újítás volt a napalm bevetése repülőgépekről 1944. július 24-től Tinian ellen.⁸ Ezek az új eszközök azonban csak az amerikaiak veszteségét csökkentették – a japánok ugyanolyan ádázul védekeztek, a napalm sem tudta őket megtörni és megadásra kényszeríteni (lásd a tömeges öngyilkosságot Okinavánál, Saipanon). Ez azonban mit sem ért az óriási amerikai technikai és anyagi fölényvel szemben, amit két atomrobbanás tetőzött be. Ha 1941. december 7-én a teljes (!) amerikai flotta elpusztult volna, és ezt követően mindkét fél sikeresen megvalósította volna hajóépítési terveit, 1944. közepére akkor is létrejött volna az amerikai fölény.¹⁰ Japán bukása csak idő kérdése volt. Hogy ebben mekkora szerepe volt a haditengerészetnek? A fegyverletételt a Missouri csatahajó fedélzetén szignálták és ez jelképezte a flotta szerepét a győzelemben. Japán elbukott anélkül, hogy területére egy ellenséges katona is betette volna a lábát.

Befejezés

Japán 1941-ben katonailag felkészülten vágott bele a háborúba. Több hordozója volt, jobb repülőgépekkel, jobb pilótákkal, mint az USN-nek. Ráadásul Japán, éppen a kezdeményezés miatt, maga választhatta meg a támadás helyét, idejét. Meg is akarták azt a lehetőséget ragadni, hogy egyetlen pusztító csapással fölénybe kerüljenek az amerikaiak-

kal szemben. Pearl Harbor, bármilyen nagy veszteségekkel járt is, nem hozta meg a várt eredményt: az USN harckésztségét nem sikerült megtörni.

Innentől kezdve Japán számára a háború tulajdonképpen elveszett: csak idő kérdése volt, hogy az amerikai gazdasági fölény a harctéren is éreztesse hatását. A Pearl Harbor elleni támadás módja pedig a megegyezéssel béke lehetőségét tette illúzióvá.

Hogy Japán már 1942 végére hátrányba került (Midway, Guadalcanal után), azért csak magukat okolhatták: természetesnek vették, hogy technikai, taktikai fölényük, amely vitathatatlanul létezett 1941-ben, megmarad. Nem így történt. Alábecsülték a radar jelentőségét és nem számoltak azzal, hogy az USN rádiólehallgatások, kódfeltörések révén szinte azonnal értesült a japán haditervekről és meghozhatta a megfelelő ellenintézkedéseket. Ez a japán „vakság” eljátszotta a győzelmek lehetőségeit is a világháború alatt. A technikai lemaradást pusztán élőerővel kívánták pótolni, de ez törvényszerűen zsákutcába vezetett, hiszen az USA jóval nagyobb tartalékokkal rendelkezett, minthogy pusztán emberanyaggal legyőzhesék. 1944/45-ben a kamikazek által okozott veszteségek súlyosak voltak ugyan, de könnyen pótolhatóak. Ez a japánokról már nem volt elmondható: a háború végére a japán hadigépezet leállt, mert kifogyott a nyersanyagokból és a hadigépekből is. Japánban vagy Kínában a hadsereg (amely létszáma tekintélyes volt) nem szólhatott bele a Fülöp-szigetek, Iwo Jima, Okinava körüli harcokba. Gazdasági, technikai KO-val küldték Japánt padlóra.

A deszantműveletek elháríthatatlanok voltak, mert a hadszíntér túl nagy kiterjedésű volt ahhoz, hogy minden lehetséges pontot komoly légi- és tengeri erővel biztosítsanak, így a támadó könnyen szert tudott tenni a

szükséges erőfőlényre. Japán gazdasága túlzottan az importra épült, és ezt ki lehetett használni tengeralattjárókkal, amelyekből kevesebb volt, mint Németországnak, de itt sikerült elérni velük az áhított célt: a japán hajózás megbénítását.

Az USA tulajdonképpen „fél kézzel” harcolt a Csendes-óceánon, mert erőforrásainak tekintélyes részét Európára, Németország legyőzésére fordította. Azonban ez a „fél kéz” is elegendőnek bizonyult a gazdaságilag sebezhető Japán ellen, amely 1944 nyarára vereséget szenvedett anyagilag, bár morálisan nem. A morális győzelemhez kellett még egy mozgalmas év, amely Leyte, a Fülöp-szigetek, Okinava, a szovjet hadüzenet, és két atombomba csapását hozta. A „sokk-terápia” 1945 augusztusára hatott: Japán elismerte vereségét, és a szigetországot évszázadok óta először, idegen csapatok szállták meg.

JEGYZETEK

¹H. S. COMMAGER: *A második világháború története*. Budapest, 1991, Holnap Kiadó. 201–204.

²JOHN MILLER: *Guadalcanal*. The First Offensive. Washington D.C., 1985, Center of Military History – United States Army. (United States Army in World War II. The War in The Pacific) 227.

³SHERROD: *Tarawa*. Hn., 1944, USA Tájékoztató Hivatala. 8–9.

⁴Uo. 67.

⁵Uo. 14.

⁶Uo. 81.

⁷BENJAMIN F. SCHEMMER (szerk.): *Almanac of Liberty*. H.n., 1974, MacMillan Publishing Company. 121.

⁸HELMUT PEMSEL: *A History of War at Sea*. H.n., 1979, Naval Institute Press. 139.

⁹Almanac of Liberty. 126.

¹⁰JOHN KEEGAN: *A tengeri hadviselés története*. H. n., 1998, Corvina. 202.